

Warszawa, 07-04-2026 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

II.519.133.2026.AN

Pan Waldemar Żurek
Minister Sprawiedliwości
Prokurator Generalny

Szanowny Panie Ministrze,

do Rzecznika Praw Obywatelskich zwrócił się Prezes Sądu Rejonowego w Skarżysku Kamiennej w sprawie dotyczącej odmowy współpracy Policji z kuratorami sądowymi w sytuacjach zagrożenia dobra dziecka.

Z treści pisma Prezesa Sądu oraz załączonego do niego wywiadu kuratorskiego wynika, że w dniu 26 września 2025 r. kurator sądowa, wykonując czynności służbowe, powzięła uzasadnione wątpliwości co do trzeźwości osób pozostających pod jej nadzorem. Z uwagi na fakt, że osoby te sprawowały opiekę **nad trójką małoletnich dzieci**, kurator zwróciła się do Policji dzwoniąc pod numer alarmowy, z prośbą o podjęcie interwencji.

Przybyli na miejsce funkcjonariusze Policji odmówili przeprowadzenia badania stanu trzeźwości rodziców, pomimo znajdowania się przez nich pod wpływem alkoholu oraz

obecności małoletnich dzieci w mieszkaniu. Funkcjonariusze uzasadnili swoje stanowisko brakiem podstawy prawnej do przeprowadzenia kontroli trzeźwości. Jak wynika z relacji Prezesa Sądu, w praktyce funkcjonariusze Policji przyjmują interpretację, zgodnie z którą interwencja Policji – w tym przeprowadzenie badania alkometrem – jest dopuszczalna wyłącznie w sytuacji istnienia uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa lub wykroczenia.

W ocenie Prezesa Sądu praktyka ta pozostaje w sprzeczności z istotą nadzoru sprawowanego przez kuratorów rodzinnych oraz z ich funkcją ochronną, a także pomija nadrzędne znaczenie dobra dziecka. Problem nadużywania alkoholu stanowi jedną z głównych przyczyn rozpadu rodzin oraz jeden z kluczowych czynników ryzyka dla bezpieczeństwa małoletnich. Nie sposób pominąć, że wynik badania stanu trzeźwości może stanowić istotny materiał dowodowy dla sądu rodzinnego w toku dalszego postępowania.

Ponadto Prezes Sądu wskazał, że kuratorzy społeczni informują o przypadkach kierowania wobec nich gróźb nałożenia mandatu za rzekomo nieuzasadnione wezwanie Policji. W ocenie Prezesa Sądu praktyka ta może wywoływać tzw. efekt mrozący, powodujący zaniechanie podejmowania interwencji w sytuacjach potencjalnego zagrożenia dobra małoletnich.

W związku z powyższym Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich zwróciło się do Dyrektora Biura Kontroli Komendy Głównej Policji o zbadanie problemu, a także o informację, czy opisany problem występuje również w innych jednostkach i czy w związku z tym był przedmiotem działań lub analiz podejmowanych na szczeblu Komendy Głównej Policji.

W odpowiedzi Zastępca Dyrektora Biura Kontroli Komendy Głównej Policji poinformował, że w sytuacji, gdy funkcjonariusze Policji podejmują interwencję z udziałem małoletniego oraz jego nietrzeźwych rodziców lub opiekunów – zarówno z własnej inicjatywy, jak i na podstawie zgłoszenia pochodzącego od świadków zdarzenia, w tym kuratora sądowego – są oni zobowiązani, zgodnie z obowiązującymi

przepisami, do ustalenia okoliczności faktycznych zdarzenia oraz dokonania indywidualnej oceny całokształtu sytuacji zastanej na miejscu. Obejmuje to w szczególności ustalenie osób uczestniczących w zdarzeniu, w tym wieku dziecka, jego stanu psychofizycznego, a także zachowania rodziców lub opiekunów, a następnie ocenę, czy doszło do naruszenia przepisów prawa, w szczególności do popełnienia przestępstwa lub wykroczenia bądź do naruszenia norm społecznych.

W przypadku powzięcia podejrzenia popełnienia przestępstwa lub wykroczenia funkcjonariusze Policji są zobowiązani do zabezpieczenia śladów i dowodów przed ich utratą, zniekształceniem lub zniszczeniem, między innymi poprzez przeprowadzenie badania stanu trzeźwości rodzica lub opiekuna. Jednocześnie wskazano, że sam fakt spożywania alkoholu przez rodzica lub sprawowania opieki nad dzieckiem pod jego wpływem nie jest w polskim prawie penalizowany. Odpowiedzialność prawna może natomiast powstać w sytuacji, gdy w następstwie spożycia alkoholu dobro dziecka zostaje zagrożone, co wymaga każdorazowej oceny z uwzględnieniem takich okoliczności jak wiek dziecka, jego potrzeby psychofizyczne oraz konkretne warunki, w jakich się ono znajdowało.

W konkluzji, Zastępca Dyrektora Biura Kontroli wskazał, że kurator sądowy, powołując się na art. 9 ustawy z dnia 21 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych (Dz. U. z 2026 r., poz. 200) nie jest uprawniony do żądania od funkcjonariuszy Policji przeprowadzenia badania stanu trzeźwości rodziców lub opiekunów małoletniego w sytuacji, gdy nie istnieje podejrzenie popełnienia wykroczenia bądź przestępstwa. W takim przypadku – zgodnie z przepisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi – brak jest bowiem przesłanek uzasadniających przeprowadzenie badania stanu trzeźwości.

W związku z powyższym trzeba wskazać, że w myśl art. 109 § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U z 2026 r., poz. 236), jeżeli dobro dziecka jest zagrożone, sąd opiekuńczy wydaje odpowiednie zarządzenia. M. in. sąd opiekuńczy może poddać wykonywanie władzy rodzicielskiej stałemu nadzorowi

kuratora sądowego. Stosując ten środek, sąd uzyskuje wgląd w życie rodziny poprzez systematyczne wizyty kuratorskie. Na podstawie sprawozdań kuratora ocenia, czy rodzice w sposób właściwy wykonują władzę rodzicielską. W przypadku niewłaściwej sytuacji panującej w rodzinie, także wynikającej z nadużywania alkoholu przez rodziców, sąd może dokonać zmiany wydanych zarządzeń opiekuńczo-wychowawczych w celu dostosowania środków ingerencji we władzę rodzicielską do sytuacji rodziny. Kurator sądowy powinien więc dysponować instrumentami umożliwiającymi wykonywanie powierzonych mu obowiązków służbowych. Uprawnienia kuratora związane z wykonywaniem tych obowiązków określa wspomniany już art. 9 ustawy o kuratorach sądowych. Obejmują one m. in. żądanie niezbędnych wyjaśnień i informacji od podopiecznych objętych dozorem, nadzorem lub inną formą kontroli zleconej przez sąd (art. 9 pkt 3 ustawy o kuratorach sądowych), a także żądania od Policji pomocy w wykonywaniu czynności służbowych (art. 9 pkt 5 ustawy o kuratorach sądowych). Natomiast żaden przepis ustawy o kuratorach sądowych nie zawiera uprawnienia kuratora do żądania poddania się przez osoby objęte kuratelą badaniu koniecznemu do ustalenia zawartości alkoholu w organizmie. W tej sytuacji – na co wskazuje stanowisko przedstawione Rzecznikowi przez Komendę Główną Policji – dla Policji podstawę prawną do podejmowania czynności w tym zakresie stanowi art. 47 ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r., poz. 2151). Zgodnie z jego treścią, jeżeli zachodzi podejrzenie, że przestępstwo lub wykroczenie zostało popełnione po spożyciu alkoholu, osoba podejrzana może być poddana badaniu koniecznemu do ustalenia zawartości alkoholu w organizmie. Mając na uwadze stanowisko Komendy Głównej Policji oraz wskazane regulacje prawne, rozważenia wymaga zmiana stanu prawnego poprzez umożliwienie żądania przeprowadzenia badania stanu trzeźwości rodziców lub opiekunów dziecka w sytuacji, gdy dobro dziecka jest zagrożone.

Dlatego, działając na podstawie art. 16 ust.2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2024 r., poz. 1264 ze zm.), zwracam się do Pana Ministra z prośbą o przeanalizowanie problemu oraz o poinformowanie Rzecznika o zajęтым stanowisku i ewentualnie podjętych działaniach.

Z wyrazami szacunku

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/

Załączniki:

- 1) pismo Prezesa Sądu Rejonowego w Skarżysku Kamiennej z dnia 17 grudnia 2025 r. (sygn. Asdm.071.62.2025) skierowane do Rzecznika Praw Obywatelskich,
- 2) pismo Zastępcy Dyrektora Biura Kontroli Komendy Głównej Policji z dnia 11 lutego 2026 r. (sygn. Is-2378/1048/26/BK) skierowane do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich.